

Aleksander Lasocki

"Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych", Edmund Wengerek, [Warszawa] 1970 : [recenzja]

Palestra 16/1(169), 75-77

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

sytuacji trwałej niemożności prowadzenia sprawy, a to ma przecież miejsce w razie skreślenia z listy. Analogiczne stanowisko reprezentuje komentarz „Przepisy o adwokaturze”¹⁶, według którego „art. 21 mówi również o trwałej niemożności prowadzenia sprawy przez adwokata, dla którego ustanowiono zastępcę, obejmuje więc także i wypadek śmierci”. Praktyka ustanawiania zastępcy w razie skreślenia adwokata z listy jest powszechna i była aprobowana przez organa samorządu adwokackiego. Swobodę wyboru pełnomocnika zapewnia art. 21 ust. 3, zobowiązujący kierownika zespołu do niezwłocznego zawiadomienia klienta o wyznaczeniu zastępcy. Jeżeli klient na osobę zastępcy nie wyraża zgody, może cofnąć pełnomocnictwo lub udzielić pełnomocnictwa innemu adwokatowi. Nie może budzić wątpliwości, że tego rodzaju odwoła-

nie pełnomocnictwa ma charakter usprawiedliwiony, w związku z czym nie będą miały zastosowania rygory przewidziane w § 5 ust. 1 „taksy”¹⁷.

Książka zawiera streszczenie w języku rosyjskim i niemieckim.

Na zakończenie recenzji pragnę raz jeszcze wyrazić pogląd, że praca Z. Krzemińskiego wypełnia lukę w dotychczasowej literaturze prawniczej i zasługuje na wysoką ocenę. Tekst opiera się — po pewnych skrótach — na pracy doktorskiej¹⁸. Słyszcy się niejednokrotnie głosy, że rozprawy doktorskie dotyczą tematów rzadko przydatnych dla potrzeb praktyki. W omawianym wypadku praca jest wysoce przydatna nie tylko dla teoretyków, ale także (a może nawet przede wszystkim) dla praktyków procesualistów. Jest to jeszcze jeden jej walor.

Karol Potrzebowski

¹⁶ Komentarz „Przepisy o adwokaturze”, s. 49 (uwaga 4a).

¹⁷ Komentarz „Przepisy o adwokaturze”, s. 505 (uwaga 1).

¹⁸ T.E.: Obrona pracy doktorskiej adw. Z. Krzemińskiego, Pal. nr 2/1970, s. 89—90.

2.

Edmund Wengerek. *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe 1970.

Księga druga części drugiej kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu egzekucyjnym stanowi prawie że jedną trzecią całości tego kodeksu, gdyż z ogólnej liczby 1095 artykułów, które ten kodeks zawiera, postępowaniu temu poświęcone są 333 artykuły.

Kodeks postępowania cywilnego, stanowiący podstawowy akt normatywny regulujący postępowanie egzekucyjne, nie jest jedynym aktem, który dotyczy tej problematyki. Dyspozycje prawne bowiem odnoszące się do egzekucji zamieszczone są prawie w 50, a

dokładnie w 49 innych aktach prawnych, wskazanych i przedmiotowo uszeregowanych w recenzowanej pracy¹. Ta wielość i różnorodność przepisów regulujących założenia i tok egzekucji same przez się wskazują na obszerność zagadnień, jakie się w postępowaniu egzekucyjnym wyłaniają.

Nowa kodyfikacja procedury cywilnej zawarta w kodeksie postępowania cywilnego, przejmując wiele uregulowań z dawnego k.p.c., wprowadza jednak nie tylko zmiany i innowacje, ale poszerza także problematykę egze-

¹ Paragraf 7. Źródła polskiego prawa egzekucyjnego (str. 31—35).

kucyjną w stosunku do poprzedniego stanu prawnego.

Nieliczne stosunkowo orzecznictwo Sądu Najwyższego (wynika to z właściwości rzeczowej sądów rozpatrujących sprawy egzekucyjne, które wskutek tego w zasadzie w zwykłym toku instancyjnym do Sądu Najwyższego nie docierają) wyjaśnia i rozstrzyga tylko poszczególne kwestie, stanowiąc wycinkową interpretację zagadnień prawnych postępowania egzekucyjnego, podobnie jak i publikacje artykułowe i glosy do rozstrzygnięć Sądu Najwyższego, będące zresztą w dużej mierze owocem opracowań Autora recenzowanej pracy.

Monograficzna praca prof. Wengierka, ujmując całościowo tematykę egzekucyjną, której naturalnym pogłębiającym uzupełnieniem jest kwestia powództw przeciwegzekucyjnych², jest jedyną tego rodzaju pracą w naszej obecnej literaturze prawniczej³. Zastępuje ona poprzednią tego Autora takąż pracę⁴, wydaną pod rządami i w związku z poprzednio obowiązującym kodeksem postępowania cywilnego.

Jakkolwiek w tej nowej pracy następuje odesłanie do poprzedniej, do „odpowiednich fragmentów (...), które zachowały swą aktualność”, to jednak nowe opracowanie stanowi jasną i zwartą całość.

Poza wprowadzeniem w tematykę egzekucyjną, niezwykle treściwym i bardzo wyważonym co do swego uję-

cia, oraz poza wspomnianym już wliczeniem aktów prawnych stanowiących źródła prawa egzekucyjnego, praca dzieli się na dwie części traktujące: o ogólnych dyspozycjach postępowania egzekucyjnego i o poszczególnych rodzajach egzekucji.

W części ogólnej poruszone są te wszystkie kwestie, które zostały zamieszczone potem w dalszych szczegółowych unormowaniach. Jest to całkowicie słuszne, gdyż rozrzucone w kodeksie, bez ich zestawienia i zgrupowania tematycznego, nie dawałyby one obrazu uregulowania zasadniczych zagadnień egzekucyjnych. Tak np. rozdział o kompetencji organów egzekucyjnych (a takim jest i sąd) bez tego zestawienia i zgrupowania odpowiednich przepisów kodeksowych utrudniałoby wyraźnie przeprowadzenie linii podziału właściwości poszczególnych organów. Podobnie przy rozważaniach, czy i które z zasad procesowych oraz przesłanek procesowych objętych przepisami o procesie⁵ (powinny one być odpowiednio stosowane w myśl art. 13 § 2 k.p.c. do innych rodzajów postępowania, a więc i do postępowania egzekucyjnego, chyba że przepisy szczególnie stanowią inaczej) istotnie mają zastosowanie przy prowadzeniu egzekucji, nie byłoby możliwe wyrowadzenie właściwych konkluzji bez uwzględnienia i zanalizowania wszystkich przepisów o postępowaniu egzekucyjnym, niezależnie zgoła od miej-

² Edmund Wengerek: *Przeciwegzekucyjne powództwo dłużnika*, Wydawnictwo Prawnicze 1967.

³ Kodeks postępowania cywilnego w opracowaniu Jana Krajewskiego i Kazimierza Piaseckiego (Wydawnictwo Prawnicze 1968) ze względu na swoje założenia („tekst, orzecznictwo, piśmiennictwo”), nie ma charakteru komentatorskiego. Natomiast Kodeks postępowania cywilnego — Komentarz Bronisława Dobrzańskiego, Mariana Lisiewskiego, Zbigniewa Resicha i Władysława Siedleckiego (Wydawnictwo Prawnicze 1969), zawierający bardzo dokładny i wszechstronny komentarz również w zakresie księgi drugiej o postępowaniu egzekucyjnym (tom II), ze względu na swój układ artykułowy stanowi inną systematykę opracowania. Wreszcie Władysław Siedlecki w pracy: *Zarys postępowania cywilnego* (Państwowe Wydawnictwo Naukowe 1966), omawiając całość postępowania cywilnego, pewną część poświęca także postępowaniu egzekucyjnemu, przedstawiając układ księgi drugiej kodeksu.

⁴ Edmund Wengerek: *Postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe 1961.

sca, w którym się one znajdują w drugiej księdze kodeksu.

Omawiając te zagadnienia w swej pracy w sposób niezwykle precyzyjny, Autor podkreśla zasadnicze ich znaczenie, gdyż to „pozwoła na uwypuklenie różnic zachodzących między procesem cywilnym a egzekucją”. Różnice zaś te występują w tym postępowaniu. Są to różnice wynikające z samego charakteru egzekucji, z toku instancyjnego przy działaniu różnych organów egzekucyjnych, tkwią one w „inności” niektórych środków zaskarżenia i ich podstaw. Omówienie i przeanalizowanie ich w pracy, podobnie jak każdego zagadnienia z tej dzie-

dziny, nie pomija przy tym ani nasuwających się wątpliwości przy wykładni poszczególnych tekstów, ani kontrowersyjnych zapatrywań, które w literaturze znalazły swój wyraz.

Przytoczona w pracy literatura przedmiotu oraz orzecznictwo dają pełne zestawienie publikacji z zakresu tematyki egzekucyjnej.

Można najzupełniej podzielić wypowiedziany już pogląd M. Piekarskiego o „dużej wartości recenzowanego dzieła, wydanego w pięknej szacie graficznej. Stanowi ono pozycję w naszej literaturze bardzo potrzebną i powitaną z uznaniem przez prawników”⁵.

Aleksander Lasocki

⁵ Mieczysław Piekarski: Recenzja, „Nowe Prawo” nr 10 z 1970 r., str. 1505—1507.

Sprawozdanie z obrony pracy doktorskiej adwokata i obrońcy wojskowego mgra Bogdana Jankowskiego

W dniu 21 czerwca br. przed Komisją powołaną przez Radę Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej adwokata i obrońcy wojskowego mgra Bogdana Jankowskiego pt. „Ochrona prawna jeńców wojennych w świetle prawa narodów”. Pracę tą doktorant pisał pod kierunkiem prof. dra Józefa Radzickiego w ramach Seminarium Doktoranckiego, organizowanego przez były Wojskowy Instytut Prawniczy. Recenzentami pracy byli: prof. dr Tadeusz Cyprian i prof. dr Alfons Klafkowski z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz doc. dr habil. Leon Tyszkiewicz z Uniwersytetu Śląskiego.

Posiedzeniu przewodniczył dyrektor Instytutu Prawa Karnego doc. dr habil. Aleksander Ratajczak.

Praca mgra Jankowskiego jest obszerną, bo liczącą w sumie 350 stron maszynopisu monografią poświęconą sytuacji prawnej jeńców wojennych, przy czym nurt pracy biegnie kilkoma równoległymi torami: prawno-historycznym, prawno-dogmatycznym, faktograficznym i analityczno-międzynarodowym. Nurty te splatają się ze sobą i dają plastyczny obraz losu jeńców wojennych widziany przez pryzmat popełnionych na nich zbrodni.

Opierając się na bogatym materiale, doktorant w ośmiu rozdziałach ujął całość zagadnienia, wciąż aktualnego w świetle nadal prowadzonych przez Stany Zjednoczone i ich sprzymierzeńców wojen agresywnych na różnych kontynentach świata.